

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996, työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta ja työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että työntekijöiden ja työnantajien omavastuuta lomautusajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin jatketaisiin aikaisemman väliaikaisen lainsäädännön mukaisesti myös vuonna 1996. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996 ja muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalakia. Lomauttava työnantaja olisi ehdotuksen mukaan velvollinen maksamaan kokoaikaisista lomautuksista ylimääräisen työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Maksu koskisi kaikkia yksityis- ja julkisoikeudellisia työnantajia, joiden maksama palkkasumma ylittää miljoona markkaa. Maksu suoritettaisiin kaikista alkavista kokoaikaisista lomautuksista kerran työntekijää kohti, kuitenkin siten, että työnantajan maksuvelvollisuus olisi rajoitettu enintään siihen henkilömäärään, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Maksun tuotto käytettäisiin Työttömyyskassojen keskuskassan menojen rahoitukseen. Ylimääräinen maksu olisi 1 180 mk lomautettua työntekijää kohden, mikä olisi peruspäivärahan kymmenkertainen määrä vuonna 1996. Maksu perittäisiin vuonna 1996 alkavista lomautuksista. Kokonaan lomautetulle työntekijälle, jolla

on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksettaisiin ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Lomautuspäiväraha olisi 70 % henkilön ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättyä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaan ei maksettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahaa ei luettaisi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikoihin. Lomautuspäivärahaa koskevat muutokset koskisivat vuotta 1996.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työttömyysturvalain 19 §:ään lisättäisiin väliaikaisesti säännös, jonka mukaan sovitellun työttömyyspäivärahan enimmäiskeston ei luettaisi vuoden 1996 aikana maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että peruspäivärahan saajille, jotka ovat työttömäksi jäädessään täyttäneet työssäoloehdon ja täyttäneet 55 vuotta ennen peruspäivärahan enimmäiskeston täyttymistä, maksettaisiin peruspäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1996.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset**1.1. Lomautusajan omavastuu**

Työnantajien omavastuusuutta lomautusajan työttömyysturvakustannuksista lisättiin vuoden 1994 alusta ottamalla käyttöön ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu lomautustilanteissa. Yksivuotista lakia jatkettiin vuonna 1995 lailla ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 (1499/94), jolloin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle kuitenkin rajattiin pientyönantajat. Laki ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta on voimassa vuoden 1995 loppuun. Lain mukaan työnantaja on velvollinen maksamaan kaikista lain voimassa ollessa alkavista kokoaikaisista lomautuksista vuonna 1995 ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 1.180 mk lomautettua työntekijää kohden, mikä vastaa peruspäivärahan kymmenkertaista määrää. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana.

Velvollisuus ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen koskee kaikkia työnantajia, joiden maksama tapaturmavakuutuslain (608/84) mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma vuoden aikana ylittää miljoona markkaa. Laissa ei ole maksuvelvollisuutta koskevia rajoituksia lomautuksen syyn perusteella lukuun ottamatta niin sanottuja vuosilomalomautuksia.

Vastaavasti työntekijöiden omavastuusuutta lomautusajan toimeentuloturvasta lisättiin vuoden 1994 alusta lukien. Työttömyysturvalakia muutettiin väliaikaisesti siten, että jos ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäivärahan suuruus on 70 % henkilön ansioon suhteutetun päivärahan suuruudesta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättyinä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaa koskevaa järjestelyä jatkettiin vuonna 1995 lailla työttömyysturvalain väliaikaisesta

muuttamisesta (1500/94), joka laki on voimassa vuoden 1995 loppuun.

Pääministeri Paavo Lipposen hallituksen hallitusohjelman lisäpöytäkirjan mukaan valtion vuoden 1996 talousarvio valmistellaan siten, että talousarvion loppusumma on noin 193 mrd. mk. Lisäpöytäkirjan mukaan vuonna 1995 voimassaolevia yksivuotisia säästölakeja ja säästöpäätöksiä jatketaan. Valtiontaloudellisista syistä sekä työnantajien lomautuskynnyksen nostamiseksi ja työntekijöiden omavastuusuuden lisäämiseksi lomautustilanteissa ehdotetaan edellä mainittuja määräaikaisia lakeja jatkettavaksi vuodelle 1996.

Hallituksen 10.9.1995 antamassa kannanotossa tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen on täsmennetty aikaisempaa hallituksen työttömyysturvan kokonaisuudistusta koskevaa päätöstä muun muassa siten, että ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu ja lomautuspäiväraha poistetaan kokonaisuudistukseen liittyen vuoden 1997 alusta lukien.

1.2. Sovittelun päivärahan enimmäiskesto

Työttömyysturvalain 19 §:n 1 momentin mukaan soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan joko 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruinen määrä tai 18 kuukauden ajan sen mukaan, kumman säännön nojalla päivärahan maksaminen kestää kauemmin. Soviteltua työttömyyspäivärahaa ei 19 §:n 2 momentin mukaan kuitenkaan voida maksaa enempää kuin 24 kuukauden ajan, vaikkei 150 päivän enimmäismäärä olisikaan täyttynyt. Tätä enimmäiskestoä koskevaa säännöstä muutettiin väliaikaisesti heinäkuun 1 päivänä 1994 voimaan tulleella lailla (587/94) siten, ettei enimmäiskestoon lueta soviteltuja päivärahoja, jotka on maksettu ajalla 1.7.1994—31.12.1995.

Nykyisessä työllisyystilanteessa sovitellun päivärahan enimmäiskesto on lyhyt ja on osaltaan nostamassa kynnystä hakeutua lyhytaikaisiin tai osa-aikaisiin töihin. Hallituksen kannanotossa 10.9.1995 saavutettuun talous-, työllisyys- ja työmarkkinapoliittista sopimusta vuosille 1996—1997 koskevaan neuvottelutulokseen on todettu, että osatyötä ja satunnaisia kokoaikaitöitä tekevien työttömien työnhakijoiden asemaa parannetaan siten, että vuonna 1996 maksettavia

soviteltuja päivärahoja ei lueta sovitellun päivärahan enimmäiskeston.

1.3. Peruspäivärahan enimmäiskesto

Työttömyysturvalakia muutettiin 1.1.1994 voimaan tulleella lailla (1541/93) siten, että peruspäivärahan saamisen edellytykseksi asetettiin työssäoloehto ja peruspäivärahan maksamiselle säädettiin enimmäisaika. Lain voimaantulosäännöksen mukaan työssäoloehtoon hyväksytään vain lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuva työssäolo. Maksamisen enimmäisaikaan sen sijaan luetaan myös lain voimaantuloa edeltänyt aika. Henkilöllä, joka lain voimaantullessa sai peruspäivärahaa tai joka on täyttänyt työssäoloehdon kokonaan tai osittain lain voimaantuloa edeltävänä aikana, on kuitenkin oikeus peruspäivärahaan lain voimaantulon jälkeenkin, kuitenkin enintään 31.12.1995 saakka.

Henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua 500 päivän enimmäisajan täyttymistä, voidaan työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin mukaan maksaa työttömyyspäivärahaa edelleen enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta. 55 vuotta täyttäneet henkilöt, jotka saavat peruspäivärahaa edellä selostetun voimaantulosäännöksen perusteella, voivat enimmäisajan täytyttyä saada edelleen peruspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella. Voimaantulosäännöksen mukaan peruspäivärahan saaminen kuitenkin lakkaa 31.12.1995 riippumatta siitä, onko henkilö vielä tuolloin täyttänyt 60 vuotta. Kaikki voimaantulosäännöksen mukaista peruspäivärahaa saaneet siirtyvät siten työmarkkinatuella 1.1.1996 lukien. Koska työmarkkinatuki ei kerrytä työttömyyseläkkeeseen vaadittavia työttömyyspäivärahan maksupäiviä, nämä henkilöt eivät 60 vuotta täytettyään ole oikeutettuja työttömyyseläkkeeseen. Työttömät joutuvat näin olleen eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, milloin heidän työttömyytensä on alkanut. Jos työttömyys on alkanut heinäkuussa 1994 tai myöhemmin, henkilöllä on mahdollisuus siirtyä työttömyyseläkkeelle. Jos työttömyys sen sijaan on alkanut jo alkuvuonna 1994, oikeutta työttömyyseläkkeeseen ei voi syntyä.

Edellä kuvatun epäkohdan poistamiseksi ehdotetaan, että työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain (1541/93) voimaantu-

losäännöstä muutettaisiin siten, että henkilö, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen peruspäivärahan enimmäisajan täyttymistä, voisi saada peruspäivärahaa myös 31.12.1995 jälkeen sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta. Edellytyksenä olisi, että henkilö on työttömäksi joutuessaan täyttänyt työttömyysturvalain 13 §:ssä tarkoitettua työssäoloehdon.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuoton arvioidaan olevan vuonna 1996 noin 20 milj. mk. Maksun tuotto ohjataan Työttömyyskassojen keskuskassalle, joten sillä ei ole suoranaista vaikutusta valtion talousarvioon.

Valtion menoihin sen sijaan vaikuttaa lomautuspäiväraha, jonka säästövaikutukseksi vuodelle 1995 on arvioitu 300 milj. mk. Säästöjen tuottoarviossa on otettu huomioon myös lainmuutosten lomautuksia vähentävä vaikutus. Vuoden 1994 työttömyyspäivärahojen maksatusilastojen perusteella kokonaan lomautettujen määrä on vähentynyt yli kolmanneksella vastaavasta ajankohdasta vuonna 1993. Vuoden 1994 tilastojen mukaan lomautuspäivärahojen osuus ansioturvan päivärahamenoista on noin 12 %, kun se vuosina 1991—1993 oli 18,5—22 %. Vastaavasti lomautusajalta maksetut päivärahopäivät ovat vähentyneet noin 34 % vuodesta 1993 ollen noin 10 % kaikista kun vastaava prosenttiosuus vuosina 1991—1992 oli noin 20 %.

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun ja lomautuspäivärahan vaikutuksesta lomautusten vähenemiseen on vaikea tehdä luotettavia arvioita, koska lomautusten tarpeeseen ja käyttöön vaikuttavat monet tekijät, muun muassa vientiteollisuuden kasvu sekä kotimarkkinoiden hitaasti tapahtuva elpyminen. Toisaalta kokemukset erityisesti julkisella sektorilla viittaavat siihen, että ylimääräisellä työttömyysvakuutusmaksulla ja lomautuspäivärahalla on ollut lomautuskynnystä korottava vaikutusta. Tilastojen perusteella ei voida osoittaa, että lomautuksia olisi säännönmukaisesti korvattu irtisanomisilla tai muilla lomautusmuodoilla kuin kokoaikaisilla lomautuksilla.

Jos oletetaan, että lomautuspäivärahan ja ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun jatkamista koskeva ehdotus vähentäisi kokoaikaisia lomautuksia viidenneksellä vuonna

1996 verrattuna tilanteeseen, ettei lomautuksissa olisi omavastuuta, työttömyysturvan ansioturvan menot vähenisivät yhteensä noin 200 milj. mk, josta valtion osuus olisi vajaat 130 milj. mk. Työnantajien osuus olisi vajaat 60 ja työttömyyskassojen osuus noin 10 milj. mk. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto arvioidaan vuonna 1996 noin 20 milj. mk:si.

Sovitellun päivärahan enimmäiskestoja koskeva muutos ei lisää kokonaismenoja työttömyysturvassa. Jos sovitellun päivärahan enimmäiskesto tulee täyteen, henkilöllä olisi

pysyvän lain mukaan työttömyyspäiväraha-oikeuttaan menettämättä oikeus irtisanoutua työstään ja saada kokonaan työttömän päivärahaa. Sovitellun työttömyyspäivärahan menot lisääntyvät ehdotuksen johdosta jonkin verran, mutta lainmuutoksen voidaan arvioida nykyisessä työllisyystilanteessa vähentävän kokonaan työttömille maksettavia päivärahamenoja vähintään vastaavan määrän.

Peruspäivärahan enimmäiskestoja koskevala muutosehdotuksella ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996

1 §. Pykälässä määritellään ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksuvelvollisuus. Se koskisi kaikkia työnantajia, sekä yksityis- että julkisoikeudellisia, joiden maksama palkkasumma ylittää miljoona markkaa. Siten myös valtion virastot ja laitokset, jotka eivät muutoin maksa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, suorittaisivat maksun lomautuksista. Edellä mainittu palkkasumma olisi ehdotuksen mukaan se palkkasumma, joka on tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusmaksun perusteena.

Työnantajan olisi suoritettava maksu jokaisesta alkavasta lomautuksesta lomautettavan henkilön palvelussuhteen tyypistä riippumatta. Maksu olisi suoritettava työnantajan palveluksessa olevasta henkilöstä, lukuun ottamatta työttömyysturvalain 1 a §:ssä tarkoitettuja yrityksen osaomistajia, joka on lomautettu kokonaan joko toistaiseksi tai määräajaksi. Kokoaikaisena lomautuksen pidettäisiin lomautusta, joka kestää yhdenjaksoisesti vähintään kalenteriviikon tai jossa peräkkäisten kokoaikaisien lomautuspäivien lukumäärä yhden kalenteriviikon aikana on vähintään viisi. Maksuvelvollisuutta ei siten olisi, jos työntekijän työaika on lyhennetty esimerkiksi yhdellä tai useammalla päivällä viikossa.

Maksuvelvollisuus olisi rajoitettu yhteen kertaan kutakin työnantajan lomauttamaa työntekijää kohti. Myöhemmistä saman työnantajan samaa työntekijää koskevista lomautuksista maksua ei tarvitsisi suorittaa. Erällä LEL-aloilla, kuten esimerkiksi rakennusalalla, on kuitenkin erityispiirteinä työntekijöiden suuri vaihtuvuus työkohteiden mukaan. Jotta ylimääräinen maksu ei näiden alojen kohdalla muodostuisi kohtuuttomaksi, ehdotetaan maksujen enimmäismäärä rajoitettavaksi. Ylimääräistä maksua olisi maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan keskimäärin palveluksessaan vuoden aikana. Keskimääräisen työntekijämäärän arviointiperusteena käytettäisiin tällöin lukumäärää, joka

saadaan jakamalla asianomaisen työnantajan tapaturmavakuutuslain mukaisen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien vuoden 1995 keskiansiolla, jonka perusteella ansiotasoindeksi lasketaan. Valtion palveluksessa olevien kohdalla vertailulukuna käytettäisiin viraston tai laitoksen vuonna 1995 maksamien ennakkoperintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamien palkkojen yhteismäärää.

Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuutta maksaa ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua ei kuitenkaan olisi niin sanottujen vuosilomalomautusten osalta. Jos henkilölle ei ole kertynyt täyttä vuosilomaoikeutta ja hän on saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien vuoksi estynyt suorittamasta työtään, ei tästä syystä tapahtuvasta edellä mainitulle vuosilomajalle kohdistuvasta lomautuksesta olisi maksettava ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua. Käytännössä tämä tilanne tulee kysymykseen silloin, kun kysymyksessä olevan yrityksen tuotannollinen toiminta keskeytetään vuosilomien ajaksi.

2 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto käytettäisiin työttömyyskassalain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuteen, josta vastaavat työnantajat.

3 §. Pykälässä määritellään ylimääräisen maksun suuruus. Maksu olisi 1 180 mk, mikä vastaisi työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukaisen täyden peruspäivärahan kymmenkertaista määrää vuonna 1996.

4 §. Maksun perimisestä huolehtisivat ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiöt, jotka perivät työnantajan työttömyysvakuutusmaksun lakisääteisen tapaturmavakuutusmaksun lisämaksuna. Maksut perittäisiin samassa yhteydessä kuin varsinainen työttömyysvakuutusmaksukin. Maksun perintä perustuisi ensi sijassa työnantajan vakuutusyhtiölle tekemään ilmoitukseen alkaneista lomautuksista. Ilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin 5 §:ssä. Vakuutusyhtiöillä on käytettävissään perintää varten tarpeelliset tiedot työnantajista ja perintä muun työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä säästäisi hallintokuluja. Ylimääräisessä työttömyysvakuutusmaksussa noudatettaisiin muutoinkin samoja periaattei-

ta kuin varsinaisessa työttömyysvakuutusmaksussa. Siten maksu voitaisiin ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä ja maksun viivästymisajalta olisi suoritettava työttömyyskassalain 33 §:ssä säädetty viivästyskorke.

Valtiokonttori perii työttömyysvakuutusmaksun valtion liikelaitoksilta, joihin sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Ehdotuksen mukaan valtiokonttori perisi valtion liikelaitosten lisäksi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun myös valtion virastoilta ja laitoksilta noudattaen soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiöiden osalta edellä on ehdotettu.

5 §. Pykälässä säädettäisiin lomauttaneen työnantajan lomautusten lukumäärää koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille. Maksun periminen perustuisi ensisijaisesti työnantajan ilmoitukseen. Jotta työnantajan ilmoitusvelvollisuuden noudattamista voitaisiin valvoa, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot olisivat velvollisia ilmoittamaan asianomaiselle vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot. Lomautetuille työntekijöille maksetaan työttömyysturvalain perusteella työttömyyspäivärahaa. Työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot ilmoittaisivat keskitetysti esimerkiksi 2—3 erässä tiedot niistä työntekijöistä, jotka lain voimassa ollessa ensimmäisen kerran asianomaisen työnantajan palveluksessa ollessaan ovat hakenneet lomautusajalta työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea. Päivärahakemuksessa ilmoitettaisiin työnantajan tapaturmavakuutusyhtiö.

6 §. Maksujen tilittämisessä ehdotetaan noudatettavaksi samoja menettelytapoja kuin työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksussa. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin vakuutusyhtiöille ja valtiokonttorille maksun tuotosta. Korvaamisperusteista sovittaisiin Työttömyyskassojen keskuskassan ja Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:n sekä valtiokonttorin välisellä sopimuksella. Jollei tällaista sopimusta ole noudatettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön antamia ohjeita.

7 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaku ehdotetaan samaksi kuin varsinaisen työttömyysvakuutusmaksun osalta säädetään.

8 §. Tarkemmat määräykset lain sovelta-

misesta, muun muassa työnantajan sekä työttömyyspäivärahan maksajalaitosten ilmoitusvelvollisuudesta sekä perimis- ja tilittämiskustannusten korvausperusteista, antaisi sosiaali- ja terveysministeriö.

9 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja olemaan voimassa vuoden 1996 loppuun. Lakia sovellettaisiin, jos lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

1.2. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

2 §. Pykälässä todettaisiin perusturvan ja ansioturvan ohella lomautusajan toimeentulojärjestelmänä lomautuspäiväraha.

16 b §. Kokoaikaisien lomautusten ajalta, ei kuitenkaan pidemmältä kuin 15 päivän ajalta, maksettaisiin ehdotuksen mukaan ansioturvan sijasta lomautuspäivärahaa. Kokoaikaisen lomautuksen käsite olisi sama kuin edellä on todettu ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä. Lomautuspäivärahaa koskisi myös pykälän 2 momenttiin otettu niin sanottuja vuosilomalomautuksia koskeva rajoitus, joka vastaa sisällöltään ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun edellä todettua vastaavaa rajoitusta. Sen sijaan ylimääräisessä työttömyysvakuutusmaksussa sovellettava palkkasummaa koskeva rajoitus ei koskisi lomautuspäivärahaa, vaan lomautuspäivärahaa koskevia säännöksiä olisi sovellettava kaikkiin kokoaikaisiin lomautuksiin työnantajan maksamasta palkkasummasta riippumatta.

Jos lain 16 §:n mukaan ansiopäivärahaan oikeutettu henkilö muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa lomautetaan, hänellä on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan vasta sen jälkeen, kun hänelle on maksettu yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Sanottu 15 päivän jakso ei olisi sidottu lomautuskertaan, vaan henkilöllä olisi oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan myöhemmiltä lomautusjaksoilta, jos edellä tarkoitettu 15 päivän jakso on aiemmin lain voimassa ollessa täyttynyt. Mainittu 15 päivän jakso voisi toisaalta koostua useammasta lomautuskerrasta.

Lomautuspäiväraha olisi ehdotuksen mukaan 70 % henkilölle lain 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta. Henkilölle maksettaisiin kuitenkin lomautuspäivärahana vähintään määrä, joka vastaa täyttä peruspäivärahaa lisättyinä mah-

dollisilla lapsikorotuksilla.

Koska lomautuspäiväraha ei olisi ansioon suhteutettua päivärahaa, sitä ei laskettaisi lain 26 §:ssä tarkoitettuun ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahan enimmäisaikaan. Lomautuspäivärahaan sovellettaisiin kuitenkin muutoin, mitä laissa on säädetty ansioon suhteutetustapäivärahasta. Siten esimerkiksi lomautuspäivärahan maksamisesta jäsenilleen huolehtisivat työttömyyskassat.

19 §. Pykälään lisättäisiin väliaikaisesti uusi 7 momentti, jonka mukaan sovitellun päivärahan enimmäismääriin ei luettaisi 1.1.—31.12.1996 maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaisuuteen voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja olemaan voimassa vuoden 1996 loppuun. Lain 2 ja 16 b §:ää ehdotetaan sovellettavaksi henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

1.3. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ehdotuksen mukaan voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että peruspäivärahaa voitaisiin maksaa henkilölle, joka on täyttänyt

55 vuotta ennen peruspäivärahan enimmäismaksuajan täyttymistä sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta, jos henkilö on täyttänyt työttömäksi joutuessaan työttömyysturvalain 13 §:ssä tarkoitettua työssäoloehdon.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

3. Säättämisjärjestys

Ehdotettua työttömyysturvalain väliaikaista muutosta on tarkoitus soveltaa etuuksiin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaan tulosta lukien. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut sosiaalisten avustusten nauttivan hallitusmuodon 6 §:stä johtuvaa omaisuudensuojaa vain maksettavaksi erääntyneiltä osiltaan. Esitys ei sisällä sellaisia etuuksien saamisedellytyksiä muuttavia säännöksiä, jotka vaatisivat esityksen käsittelyä vaikeutetussa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, työnantaja, jonka tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma ylittää miljoona markkaa, on velvollinen maksamaan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun jokaisesta alkavasta kokoaikaisesta lomautuksesta yhden kerran lomauttamaansa muuta kuin työttömyysturvalain (602/48) 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä kohden. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Keskimääräinen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä saadaan jakamalla työnantajan tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien keskiarvolla. Valtion virastojen ja laitosten osalta edellä mainittuna palkkasummana käytetään vuonna 1995 maksettuja palkkoja.

Velvollisuutta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ei kuitenkaan ole, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

2 §

Maksun tuotto käytetään työttömyyskassalain (603/84) 30 §:n 1 momentin mukaiseen työttömyysturvan rahoitukseen.

3 §

Ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu on 1 180 markkaa.

4 §

Tapaturmavakuutuslain tarkoittama vakuutusyhtiö, jossa työnantajalla on sanotun lain mukainen lakisääteinen tapaturmavakuutus, perii työnantajalta ylimääräisen työttömyys-

vakuutusmaksun työnantajan ilmoituksen perusteella samassa yhteydessä ja samoin oikeuksin kuin työttömyyskassalain 33 §:n mukaiset työttömyysvakuutusmaksut. Muilta työnantajilta maksun perii valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä vakuutusyhtiöstä säädetään.

5 §

Lomauttava työnantaja on velvollinen ilmoittamaan 1 §:ssä tarkoitetuista lomautuksista asianomaiselle vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun määräämistä varten tarpeelliset tiedot.

Lomautusajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea maksaneen työttömyyskassan ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on ilmoitettava vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot.

6 §

Maksut tilitetään työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitettulle työttömyyskassojen keskuskassalle. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille aiheutuneet kustannukset korvataan maksun tuotosta.

7 §

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysvakuutusmaksusta työttömyyskassalaissa säädetään.

8 §

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja on voimassa vuoden 1996 loppuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä

sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovelletaan, jos lomautus on alkanut lain voimassa ollessa.

2.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti sekä lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 b § ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93), uusi 7 momentti, seuraavasti:

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 b §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisätynä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa

lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määrääikää.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen antamaan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskassalle tarpeelliset tiedot.

19 §

Sovitellun päivärahan kesto

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta vuodelta 1996 maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja on voimassa vuoden 1996 loppuun.

Lain 2 ja 16 b §:ää sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

3.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään työttömyysturvalain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1541/93) voimaantulosäännökseen uusi 4 momentti seuraavasti:

 Edellä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen 26 §:n 1 momentissa tarkoitettun enimmäisajan täyttymistä voidaan kuitenkin

26 §:n 2 momentin mukaisesti maksaa peruspäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1996.

 Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

2.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 b § ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93), uusi 7 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

*Työttömyysturvana maksettava etuus**Ehdotus*

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 b §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisätynä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaikaa.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotanto- toiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen anta-

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 b §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisätynä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaikaa.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotanto- toiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen anta-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

maan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskassalle tarpeelliset tiedot.

maan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskassalle tarpeelliset tiedot.

19 §

19 §

*Sovitellun päivärahan kesto**Sovitellun päivärahan kesto*

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän 1995 väliseltä ajalta maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta vuodelta 1996 maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja on voimassa vuoden 1996 loppuun.

Lain 2 ja 16 b §:ää sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.
